

HET KORHOENDERONDERZOEK IN 1978

Zoals bekend nam onze vogelwerkgroep dit jaar het initiatief om een onderzoek in te stellen naar het voorkomen van het Korhoen in vrijwel ons gehele werkgebied.

In goede samenwerking met het Rijksinstituut voor Natuurbeheer (RIN) en de Stichting het Gooisch Natuurreservaat (GNR) werd bepaald hoe en waar het onderzoek moest plaatsvinden.

Binnen de vogelwerkgroep bleken 21 personen bereid regelmatig een bepaald gebied op de aan- of afwezigheid van Korhoenders te onderzoeken.

Op deze manier was het mogelijk niet minder dan 25 terreinen te bekijken !

Medewerkers

Medewerking aan het onderzoek verleenden: H.J. ten Brinke, P.W. Dieperink, N.J. Dwars, O. de Graaff, F. Griffioen, H. Harder, J. Harder, J. Kamies, R.P.H. v. Maanen, R.G. Moolenbeek, S.H. Poelstra, H.J. van der Pol, G.I. Rieken, C.M.T.I. Rosier, Rijksinstituut voor Natuurbeheer, F.G. Rijnja, R. Sinoo, Stichting Gooisch Natuurreservaat, subgroep Eempolders, J. Taapken, A.P. Vermeule, Y.S. Vogel, D.G. de Witte en I.W. van Woersem.
Aan allen heel veel dank !

Methode

Bij de Wester- en Bussumerheide was het de bedoeling dat er minimaal één dag per week besteed werd aan het Korhoenderonderzoek. De gedachte hierachter was uiteraard dat op deze heidevelden de Korhoenders van ouds voorkomen. In verband met de aldaar door de vogelwerkgroep voorgestelde uitbreiding van het Korhoenderrustgebied was het dus gewenst zoveel mogelijk veldgegevens te verzamelen, met name over de plaats waar de hoenders gesignaleerd werden.

De heer Blessing van het G.N.R. was belast met het verzamelen van gegevens over deze gebieden. Over zijn bevinden kunt u elders in deze Korhaan lezen.

De werkzaamheden voor de vogelwerkgroep bleven dus "beperkt" tot het afzoeken van de 25 overige terreinen. Het betrof hier de volgende gebieden: Hilversumse Meent, Franse Kampheide, Huizer Eng, Tafelbergheide, Zuiderheide, Laarder Wasmeer, Hoorneboegse heide, Zwarte Berg, Heide achter sportpark Hilversum, weilanden bij Eemeroord, Nieuwenoord, De Snip, Egelshoek, Kortenhoef (weidegebieden), Laarder Eng, Limitische heide, Nieuw Bussumerheide, Vliegheide, omgeving Hilversums Wasmeer, weilanden bij Zonnestraal, Eempolders Noord/Zuid, Zuidpolder te Veen, Noordpolder te Veen, Blaricummerheide, Huizermeent, Zanddijk, weilanden bij Kerkelanden Hilversum.

De waarnemers kregen de opdracht het terrein goed te onderzoeken, zonder dat er sprake zou zijn van een grote "heksenjacht" op het Korhoen.

Er werd een telschema opgesteld ten behoeve van een aantal simultaantellingen. Deze werden gehouden op 4/2, 4/3, 18/3, 1/4, 15/4, 6/5, 3/6, 1/7, 27/7 en 26/8.

Daarnaast kwamen de meeste waarnemers ook op andere dagen in hun telgebied. Hun werd geadviseerd het gebied in de vroege ochtenduren af te zoeken daar de waarnemingskansen dan het grootst zijn.

Resultaten

De bevindingen van de heer Blessing op de Wester- en Bussumerheide kunt u zoals reeds gezegd, elders in deze Korhaan lezen.

De laatste jaren waren er buiten de Wester- en Bussumerheide nauwelijks Korhoenders gezien. Het spreekt derhalve vanzelf dat er bepaald geen hoge verwachtingen gekoesterd mochten worden. Verrassend was het des te meer te noemen dat van een tweetal gebieden enige waarnemingen binnenkwamen:

1. Heide achter het sportpark Hilversum

ca 30 november	1977	1 vr	(S. Keuning)
eerste week dec	1977	1 vr	(S. Keuning)
16 december	1977	1 vr	(B. Broeke)
1 februari	1978	1 vr	(H. Harder)

Bij deze laatste waarneming werd gemeld dat de vogel zich bevond op een kaal stukje heide, vloog op en streek aan de andere zijde van de spoorlijn Hilversum - Utrecht neer.

2. Hoorneboegseheide

23 maart 1978 1 vr (H. Stein)

De hen werd opgestoten in het heideterrein ten westen van de zandverstuiving. Nadien werden tot circa half april regelmatig verse uitwerpselen gevonden op de zelfde plaats (J. Taapken).

De mogelijkheid dat het bij al deze waarnemingen om hetzelfde exemplaar gaat lijkt mij niet uitgesloten. Hemelsbreed is de afstand tussen de Hoorneboeg en de heide achter het sportpark ongeveer 2000 meter.

Helaas werden in beide gebieden geen mannelijke vogels waargenomen. Broeden lijkt dan ook uitgesloten.

Zoals verder te verwachten was werd op de overige onderzochte terreinen geen enkele Korhoen gezien. Ook op de plaatsen waar in de periode 1950-1974 nog korren gezien werden - Huizerkust, Hilversumse Meent, Franse Kamp, Sportvelden Crailo, Zuiderheide, Laarder Wasmeer en Egelshoek *) - werden ze nu niet waargenomen.

Verstoringsen in de terreinen

Door enkele waarnemers werden notities gemaakt over verstoringen in het terrein. Voor de Blaricummerheide werd gemeld dat er veel verontrusting ontstond door de vele ruiters en honden. Ook op de Zuiderheide werd regelmatig gesignaleerd dat men zich totaal niet aan het hondenaanlijngedod hield. Tussen de 10 en 20 loslopende honden was aldaar een normaal verschijnsel te noemen! Ook bromfietzers werden hier, evenals op de heide achter het sportpark, gesignaleerd.

*) D.A. Jonkers, De Korhoenders van het Gooi, uitg. VWG het Gooi e.o. (1973).

Conclusie

Het in 1978 gehouden onderzoek bevestigt de indruk die er reeds was, namelijk: de Gooise Korhoenderpopulatie bevindt zich vrijwel constant op de Bussumer- en Westerheide. Slechts bij uitzondering zullen er vogels op andere terreinen aangetroffen worden. Een en ander houdt bovendien in dat genoemde gebieden van levensbelang zijn voor de soort. De vogels moeten hier kunnen fourageren, rusten, zich voortplanten, enz.

Naschrift

Gelet op hetgeen hierboven is geschreven kan slechts opnieuw gepleit worden voor een flinke uitbreiding van het Korhoenderrustgebied op de Westerheide.

Tijdens de lezing die drs. F.J.J. Niewold van het RIN onlangs voor onze vogelwerkgroep hield bleek dat ook hij het belang van een uitgebreid rustgebied ziet. De door de vogelwerkgroep voorgestelde 100 ha. lijkt hem niet irreëel ! Volgens zijn zeggen dient er bij het beheer van het Korhoenderbiotoop gestreefd te worden naar:

1. een kleinschalig heidegebied, d.w.z. met veel afwisseling in de heidevegetatie.
2. een meer open boomheide; de vliegdenneren zorgen hier voor de nodige dekking.
3. zo veel mogelijk de omliggende cultuurgronden onder supervisie van het natuurbeheer brengen; indien mogelijk voerakkers binnen de heidevelden aanleggen (broed- en voedselgebieden mogen namelijk niet te ver van elkaar liggen).
4. de recreatiedruk opvangen; een goed padenplan is hierbij van groot belang; zo min mogelijk rechte, maar afwisselende, slingerende paden.
5. het aangeven van hondenroutes met hondenweidjes aan de rand van de bebouwing.
6. instellen van een rustgebied, met name in de broedtijd.

Het is te hopen dat er in 1979 nog meer aandacht aan al deze aspecten kan worden besteed en dat een daadwerkelijk begin wordt gemaakt met de vergroting van het rustgebied. De noodzakelijkheid is overduidelijk, de effecten zullen moeten worden afgewacht.

J. Harder